

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 22.6.2006

KOM(2006) 326 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

**Výročná správa za rok 2006 o rozvojovej politike Európskeho spoločenstva
a o realizácii vonkajšej pomoci v roku 2005**

{SEK(2006) 808}

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Výročná správa za rok 2006 o rozvojovej politike Európskeho spoločenstva a o realizácii vonkajšej pomoci v roku 2005

OBSAH

1.	Na ceste k dosiahnutiu rozvojových cieľov milénia	4
1.1.	EÚ stanovuje ciele na podporu samitu OSN „Milénium + 5“	4
1.2.	Európska vízia rozvoja	5
2.	Prístup založený na partnerstve	6
2.1.	Spolupráca so západným Balkánom	6
2.2.	Susedská politika EÚ	6
2.3.	„Spoločné priestory“ s Ruskom	7
2.4.	Najstaršie partnerstvo: krajiny africkej, karibskej a tichomorskej oblasti	7
2.5.	Posilnenie partnerstva s Latinskou Amerikou	7
3.	Rastúce politické dimenzie	8
3.1.	Nástroje na podporu demokracie a ľudských práv	8
3.2.	Tvorba rámca pre politický dialóg	9
3.3.	Migrácia a azylové otázky v rámci rozvojovej politiky	9
4.	Európa sa snaží o väčšiu, lepšiu a rýchlejšiu pomoc	10
4.1.	Otázky efektívnosti pomoci	10
4.2.	Hodnotenie	10
4.3.	Otázky riadenia	11
4.4.	Výsledky	11

Úvod

Európska únia je najväčším svetovým poskytovateľom rozvojovej pomoci, hlavným obchodným partnerom rozvojových krajín a kľúčovým hráčom v politickom dialógu. V roku 2005 sa zaviazala zdvojnásobiť do roku 2010 aktuálnu úroveň oficiálnej rozvojovej pomoci (ORP).

Z hľadiska poskytnutej rozvojovej pomoci rok 2005 predstavoval pre Európsku komisiu rekordný rok. Vynaložilo sa 6,2 miliardy EUR – oproti 5,7 miliardy EUR v predchádzajúcom roku. Znova sa ukázalo, že Komisia, ktorá spravuje približne jednu pätinu celkových tokov oficiálnej rozvojovej pomoci EÚ, si svoje záväzky plní účinne a rýchlo, takže peniaze sa dostanú tam, kde sú potrebné. Výsledky ukazujú vplyv reforiem, ktoré sa uskutočnili v roku 2000, na zlepšenie spôsobu, akým sa vynakladá pomoc Komisie tretím krajinám. Spolu s činnosťami EÚ, ktoré sú odpoveďou na prírodné katastrofy, ako boli cunami a zemetrasenie v Pakistane, svedčia o tom, že Komisia sa stáva čoraz spoľahlivejším partnerom.

Všeobecné ciele rozvojovej politiky a vonkajšej pomoci Európskeho spoločenstva sú ustanovené v jeho zmluve (článok 177).

V tomto právnom rámci Komisia prostredníctvom svojej ročnej politickej stratégie (RPS) na rok 2005¹ určila osobitné ciele, ktoré sú obzvlášť dôležité pre rozvojovú politiku a vonkajšiu pomoc. V roku 2005 sa sústredila na tieto oblasti:

- stabilizácia a pridruženie Balkánu,
- ďalšia realizácia európskej susedskej politiky, najmä prostredníctvom akčných plánov,
- vytvorenie štyroch „spoločných priestorov“ s Ruskom,
- príspevok na rekonštrukciu Iraku,
- preskúmanie a zvýšenie príspevku EÚ na rozvojové ciele milénia,
- sfunkčnenie mierovej facility pre Afriku,
- zavedenie vodohospodárskej facility EÚ.

Aby bolo možné dosiahnuť ciele RPS, Komisia mala v pláne uzavrieť a podpísať revidovanú dohodu z Cotonou. Tento cieľ spolu s realizáciou mierovej facility a dôrazom na rozvojové ciele milénia upriamil pozornosť na Afriku ako prioritu na rok 2005.

Uvedené ciele predurčili opatrenia a finančné programy, ktoré sa uskutočnili v roku 2005. Tieto opatrenia sa v rozsiahlej miere rozoberajú vo výročnej správe.

Okrem tejto všeobecnej línie sa pomoc a rozvojová politika ES v roku 2005 sústredila na päť hlavných otázok:

¹ KOM(2004) 133, konečné znenie.

- Počas príprav samitu OSN „Milénium + 5“, ktorý sa konal v septembri 2005, sa EÚ opätovne zaviazala **plniť rozvojové ciele milénia** (RCM) a dohodla sa na spoločnom prístupe k rozvoju. EÚ prijala rozhodný záväzok urýchliť napredovanie pri dosahovaní RCM, pričom sa sústreďí na: rozsiahlejšiu a lepšiu pomoc, posilnenú súdržnosť politík so zameraním na rozvoj a ďalšie úsilie na podporu Afriky.
- Európsky parlament, Rada a Komisia schválili nové tripartitné **vyhlásenie o rozvojovej politike**, „Európsky konsenzus o rozvoji“, ku ktorému sa pripojila **stratégia EÚ pre Afriku**. Osobitné problémy Afriky, najmä subsaharskej Afriky, si vyžadujú náležitú pozornosť. Táto osobitná stratégia pomôže v úsilí EÚ ponúknuť „radikálnu zmenu“ v podpore Afriky z kvantitatívneho aj kvalitatívneho hľadiska.
- EÚ ďalej rozpracovala svoj **prístup založený na partnerstve**: krajinám sa ponúka rámec upravujúci ich vzťahy s EÚ, ktorý je založený na spolupráci a prispôbený ich konkrétnej situácii. V roku 2005 sme boli svedkami významných krokov pri posilňovaní týchto partnerstiev s krajinami západného Balkánu, Ruskom, Latinskou Amerikou a krajinami AKT, pričom tento rok bol rozhodujúcim pre európsku susedskú politiku.
- **Politické dimenzie podpory a vonkajšej pomoci** majú zásadný význam bez ohľadu na to, či ide o použitie pomoci na ovplyvnenie politického dialógu alebo na financovanie osobitných opatrení zameraných na upevňovanie právneho štátu a dodržiavanie ľudských práv.
- V roku 2005 Spoločenstvo dodržalo svoju **požiadavku na rýchlejšie a lepšie poskytovanie pomoci**. Parížska deklarácia podpísaná členskými štátmi EÚ a Európskou komisiou v roku 2005 predstavuje v tejto oblasti zásadný príspevok a jej prínos bude čoskoro viditeľný.

1. NA CESTE K DOSIAHNUTIU ROZVOJOVÝCH CIEĽOV MILÉNIA

1.1. EÚ stanovuje ciele na podporu samitu OSN „Milénium + 5“

V roku 2005 medzinárodné spoločenstvo vykonal rad významných krokov na riešenie problému boja so svetovou chudobou, a to aktívnym obnovením rozvojových cieľov milénia (RCM). Európska únia zohrala na svetovom samite OSN, ktorý sa konal v septembri 2005, hlavnú úlohu tak v oblasti politických, ako aj finančných záväzkov.

V rámci príprav na samit Európska únia na návrh Komisie súhlasila s prijatím mnohých opatrení na urýchlenie pokroku pri dosahovaní rozvojových cieľov milénia, ktorých zámerom je znížiť extrémnu chudobu vo všetkých jej hlavných podobách. Tvoria základ príspevku Európy k samitu OSN a zahŕňajú tri hlavné zložky:

Podstatné kvantitatívne a kvalitatívne zlepšenie pomoci EÚ

Oficiálna rozvojová pomoc (ORP) 25 členských štátov v roku 2005 predstavovala 43 miliárd EUR. EÚ súhlasila, že bude naďalej zvyšovať svoje rozpočty ORP nad rámec záväzku dohodnutého v Monterrey – 0,39 % HND v roku 2006 – a určila nový

dočasný minimálny cieľ na rok 2010 v hodnote 0,51 % HND pre každý členský štát (0,17 % pre nové členské štáty), aby bolo možné dosiahnuť cieľ 0,7 %, ktorý OSN stanovila na rok 2015. To by predstavovalo spoločné úsilie Únie na úrovni 0,56 % HND v roku 2010. V absolútnom vyjadrení by tento záväzok znamenal, že do roku 2010 by v rámci ORP bolo každoročne k dispozícii ďalších 20 miliárd EUR.

Politiky v iných oblastiach by mali pomáhať pri dosahovaní RCM

Samotná rozvojová spolupráca nestačí na dosiahnutie rozvojových cieľov milénia. Na základe koncepcie *Koherencia politiky pre rozvoj (KPR)*² je základnou úlohou iných politík EÚ pomáhať rozvojovým krajinám dosiahnuť RCM. EÚ súhlasila, že k cieľom a harmonogramu RCM pridruží 12 oblastí politík³ a v rámci týchto 12 oblastí prijala osobitné „záväzky KPR“, aby sa zaistila spojitosť s cieľmi rozvojovej politiky.

Priorita: Afrika

Komisia chce svoje úsilie zamerať na Afriku, s cieľom pomôcť Afričanom, aby sa stali hlavnými aktérmi vo svojom vlastnom rozvoji, a pôsobiť ako katalyzátor ďalšej rozvojovej pomoci. EÚ sa sústredila na dosiahnutie skutočného partnerstva založeného na vyspelých obchodných a politických vzťahoch. Okrem všeobecného záujmu o sociálnu kohéziu a udržateľný rozvoj podporuje aj sieť potrebnú na regionálnu integráciu medzi africkými krajinami a na rozvoj obchodu v smere juh – juh. Vytvorilo sa tiež partnerstvo s Africkou úniou a jej inštitúcie vykonávajú činnosti, ako napríklad refinancovanie mierovej facility.

1.2. Európska vízia rozvoja

20. decembra 2005 predsedovia Komisie, Rady a Parlamentu podpísali nové vyhlásenie o rozvojovej politike EÚ, **Európsky konsenzus o rozvoji**⁴, ktorý predstavuje míľnik v histórii rozvojovej spolupráce EÚ. Prvý raz za päťdesiat rokov sa na úrovni Únie definovali spoločné hodnoty, zásady, ciele a prostriedky na odstránenie chudoby a dosiahnutie rozvojových cieľov milénia.

Stratégia EÚ pre Afriku⁵ prijatá v decembri je prvým konkrétnym príkladom uplatnenia Európskeho konsenzu o rozvoji. Ustanovuje sa v nej rámec opatrení pre členské štáty a Európsku komisiu na podporu úsilia Afriky dosiahnuť rozvojové ciele milénia, pričom sa podporuje najmä mier a bezpečnosť, správa vecí verejných, infraštruktúra a obchod.

² KOM(2005) 134 – apríl 2005.

³ Obchod, životné prostredie, klimatické zmeny, bezpečnosť, poľnohospodárstvo, rybné hospodárstvo, sociálne dimenzie globalizácie, migrácia, výskum a inovácia, informačná spoločnosť, doprava, energetika.

⁴ Komisia a Rada tento dokument prijali na zasadnutí Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy 22. novembra 2005 (14820/05) a Parlament ho schválil na plenárnom zasadnutí 15. decembra 2005 (rezolúcia č. P6-TA-PROV (2005) 0528).

⁵ KOM(2005) 132.

Intenzívnejšia starostlivosť o deti

V novom vyhlásení o rozvojovej politike EÚ a v novej stratégii EÚ pre Afriku sa venuje pozornosť potrebám a právam detí (vzdelanie, zdravie, práca detí, sirotinca atď.), keďže EÚ sa zaviazala pokročiť v medzinárodne dohodnutých cieľoch dohovoru o právach dieťaťa. Pre potreby politického dialógu na úrovni delegácií sa pripravili usmernenia o právach detí. V apríli 2005 sa skupina komisárov pre základné práva na čele s predsedom Barrosom rozhodla, že bude pracovať na vytvorení „Paktu dieťaťa“ s cieľom presadiť podporu práv detí vo vnútornej aj vonkajšej politike EÚ.

2. PRÍSTUP ZALOŽENÝ NA PARTNERSTVE

2.1. Spolupráca so západným Balkánom

V roku 2005 krajiny západného Balkánu dosiahli významný pokrok v oblasti stabilizácie a zmierenia, vnútornej reformy a regionálnej spolupráce. V súčasnosti, s približovaním sa k EÚ, budú naďalej profitovať z programu finančnej pomoci CARDS, pokiaľ sa v roku 2007 nezavedie jednotný nástroj predvstupovej pomoci⁶. V júni 2005 Európska rada znova potvrdila svoj záväzok realizovať Solúnsku agendu. V roku 2005 sa uskutočnili dôležité kroky: začali sa prístupové rokovania s Chorvátskom, Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsku sa udelil štatút kandidátskej krajiny, priblížilo sa uzavretie stabilizačnej a asociačnej dohody (SAD) s Albánskom a začali sa rokovania o SAD so Srbskom a Čiernou Horou a Bosnou a Hercegovinou. Začal sa politický proces s cieľom prijať rozhodnutie o budúcom postavení Kosova. Európska perspektíva predstavuje silný stimul pre politickú a hospodársku reformu a podporuje zmierenie medzi národmi tohto regiónu.

2.2 Susedská politika EÚ

Cieľom európskej susedskej politiky (ESP)⁷ je vytvoriť pásmo spoločnej prosperity a stability medzi EÚ a jej susedmi na základe záväzkov dohodnutých oboma stranami v súlade so zásadami spoločného vlastníctva. Ponúka podiel na vnútornom trhu a podporu pri plnení európskych noriem, ako aj pomoc pri reformách stimulujúcich hospodársky a spoločenský rozvoj. Partneri ESP následne prijímú presný a kontrolovateľný záväzok upevniť právny štát, demokraciu a dodržiavať ľudské práva, podporovať hospodárske reformy, stimulovať zamestnanosť a spoločenskú súdržnosť, ako aj spolupracovať pri plnení zásadných zahraničnopolitických cieľov (boj proti terorizmu, nešírenie zbraní hromadného ničenia). Partnerstvo je určené na kompenzovanie rozvoja väčšími stimulmi, ktoré sú celkom iné ako vyhliadky na vstup. ESP taktiež pomáha pri riešení obáv EÚ súvisiacich s nelegálnou migráciou, správou hraníc a organizovaným zločinom.

V roku 2005 sa dosiahol ďalší pokrok pri dokončovaní akčných plánov s krajinami zahrnutými do európskej susedskej politiky, konkrétne v oblasti postavenia krajiny s trhovou ekonomikou, uľahčenia vízového režimu a dialógu s Ukrajinou o energetike, zavedenia misie na monitorovanie moldavsko-ukrajinských hraníc, ako

⁶ Okrem Chorvátska, ktoré už získalo postavenie kandidátskej krajiny a môže využívať všetky tri nástroje predvstupovej finančnej pomoci, ako aj regionálny program CARDS.

⁷ KOM(2004) 373, konečné znenie.

aj posilnenia a rozšírenia politického dialógu s mnohými stredomorskými krajinami. Zavádzajú sa nové akčné plány s Jordánskom, Izraelom, Palestínskou samosprávou, Moldavskom a Ukrajinou. Začali sa taktiež rokovania s Gruzínskom, Arménskom a Azerbajdžanom. V stredomorskom regióne sa zvýšený dôraz kladie na podporu hospodárskych reforiem, ktoré začali partnerské krajiny, na financovanie sektorových politík (najmä vzdelávanie a zdravotníctvo) a na podporu demokracie, ľudských práv a dobrej správy vecí verejných.

2.3 „Spoločné priestory“ s Ruskom

V máji 2005 sa prijal jednotný súbor plánov na vytvorenie **štyroch „spoločných priestorov“⁸ medzi EÚ a Ruskom**. V uvedených plánoch sa ustanovujú spoločné ciele vo vzťahoch medzi EÚ a Ruskom, ako aj opatrenia potrebné na dosiahnutie týchto cieľov. Okrem toho sa európska spolupráca s Ruskom uskutočňuje v rámci strategického partnerstva vytvoreného medzi oboma stranami.

2.4. Najstaršie partnerstvo: krajiny africkej, karibskej a tichomorskej oblasti

Rok 2005 bol tiež rokom revízie **dohody z Cotonou**. Dohoda z Cotonou, ktorá predstavuje rámec **vzťahov s krajinami africkej, karibskej a tichomorskej oblasti (AKT)**, je najstarším partnerstvom EÚ a jej cieľom je rozvoj spoločnej stratégie na zníženie chudoby prostredníctvom skutočného partnerského prístupu.

Spoločné inštitúcie, vrátane Spoločného parlamentného zhromaždenia a Rady ministrov AKT – EÚ, zohrávajú od začiatku partnerstva kľúčovú úlohu, pričom spojenie s občianskou spoločnosťou a inými zainteresovanými stranami prispelo k zvýšeniu účinnosti spolupráce AKT a EÚ.

Prostredníctvom dohody sa integrovali spoločenské, ekonomické, politické, kultúrne a environmentálne aspekty udržateľného rozvoja, pričom vyjadrujú príslušné medzinárodné záväzky, ktoré prijala EÚ a jej partneri z oblasti AKT.

Okrem toho sa dosiahol stabilný pokrok pri zavádzaní inovačného rámca hospodárskej a obchodnej spolupráce zameranej na podporu rozvoja prostredníctvom posilnenia regionálnej hospodárskej integrácie, zrušenia obchodných prekážok a podpory postupného začlenenia krajín AKT do celosvetového hospodárstva.

S cieľom naplňať partnerstvo s krajinami AKT sa schválil nový **európsky rozvojový fond**, ktorý v rokoch 2007 – 2013 zabezpečí pre krajiny AKT 22,682 miliárd EUR.

2.5 Posilnenie partnerstva s Latinskou Amerikou

V máji 2005 sa ministri zahraničných vecí z Európskej únie stretli so svojimi partnermi zo Skupiny Rio. Rozhovory sa zamerali na procesy regionálnej integrácie v Latinskej Amerike, sociálnu nerovnosť a vylúčenie. Taktiež sa diskutovalo o prípravách na samit OSN v septembri 2005.

⁸ Spoločný hospodársky priestor, spoločný priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, spoločný priestor vonkajšej bezpečnosti a spoločný priestor výskumu, vzdelávania a kultúry.

V decembri 2005 sa Európska komisia rozhodla dať nové impulzy strategickému partnerstvu s Latinskou Amerikou a prijala oznámenie „Posilnené partnerstvo medzi Latinskou Amerikou a Európskou úniou“.

Pokračovali rokovania o asociačnej dohode a dohode o voľnom obchode medzi EÚ a združením Mercosur a podnikli sa prípravné kroky v súvislosti s dohodami so Strednou Amerikou a Andským spoločenstvom.

3. RASTÚCE POLITICKÉ DIMENZIE

3.1. Nástroje na podporu demokracie a ľudských práv

Táto priorita sa odráža vo všetkých uzavretých dohodách a prenáša sa do politického dialógu na celoštátnej a regionálnej úrovni, ako aj do geografických programov spolupráce. **Európska iniciatíva pre demokraciu a ľudské práva (EIDLP)**⁹ sa zameriava najmä na krajiny, ktoré pomoc v tejto oblasti potrebujú najviac: jej hlavnými príjemcami sú organizácie občianskej spoločnosti, ktoré sa angažujú v uvedených oblastiach. V roku 2005 sa vynaložilo 126,7 milióna EUR, najmä na ďalšie financovanie projektov, ktoré sa začali v predchádzajúcich dvoch rokoch. Projekty zahŕňali pomoc v súvislosti s prácou Úradu vysokého komisára pre ľudské práva, Rady Európy, špeciálnych súdov pre bývalú Juhosláviu, Sierru Leone a Kambodžu, boli taktiež zamerané na podporu demokracie v Bielorusku¹⁰ a iné iniciatívy na podporu práv domácich obyvateľov. V roku 2005 bol osobitnou prioritou Irak, pričom pomoc predstavovala 10 miliónov EUR. Projekty sa spájali so zverenými fondmi OSN a boli zamerané osobitne na ústavný proces, prípravu domácich pozorovateľov volieb a organizácie občianskej spoločnosti.

Európska únia sa čoraz viac vníma ako kľúčový účastník na poli **pozorovania volieb**. Pri zavádzaní volebnej pozorovateľskej misie (VPM) Komisia, Európsky parlament a Rada úzko spolupracujú na hodnotení, do akej miery sú voľby „slobodné a spravodlivé“. Počet VPM v roku 2005 vzrástol a bude naďalej stúpať aj v roku 2006. V roku 2005 sa zapojilo približne 1 000 pozorovateľov, v porovnaní so 632 v roku 2004.

Volebné pozorovateľské misie sa uskutočnili počas prezidentských a parlamentných volieb alebo referend v Afganistane, Burundi, Guinei-Bissau, Libanone, Libérii, Etiópii, Demokratickej republike Kongu, vo Venezuele a na Srí Lanke. EÚ sa zviditeľnila vo všetkých týchto misiách a stáva sa čoraz kritickejšim aktérom pri presadzovaní demokratického procesu. Na konci roka 2005 sa taktiež pripravovali misie určené na rok 2006 (západný breh Jordánu a pásma Gazy, Uganda a Haiti).

Okrem VPM ako takých sa prostredníctvom projektov poskytla finančná pomoc aj na volebný proces v ázijských krajinách a krajinách AKT.

⁹ KOM(2001) 252, konečné znenie.

¹⁰ Vráťane Európskej humanitnej univerzity vo Vilniuse, ktorá poskytuje v bieloruštine vyššie vzdelanie v otázkach súvisiacich s demokraciou a ľudskými právami.

3.2. Tvorba rámca pre politický dialóg

V prípade krajín AKT revízia dohody z Cotonou podpísaná v júni 2005¹¹ umožnila prostredníctvom **systematickejšieho, formálnejšieho a účinnejšieho dialógu zameraného na výsledky**, ktorý vychádza z pevných zásad partnerstva a vlastníctva, rozšíriť politické dimenzie partnerstva.

Partnerstvo krajín AKT a EÚ taktiež viedlo k **spolupráci zameranej proti šíreniu zbraní hromadného ničenia**. Predstavuje skutočný zlom na poli medzinárodných vzťahov. Do dohody sa taktiež zapracoval odkaz na Medzinárodný trestný súd a jeho Rímsky štatút, čím sa demonštruje spoločný záväzok partnerov vo vzťahu k inštitúciám globálnej správy vecí verejných. Okrem toho revidovaná dohoda ustanovuje doložku potvrdzujúcu medzinárodnú **spoluprácu krajín AKT a EÚ v boji proti terorizmu**. Finančné prostriedky na podporu schopnosti partnerských krajín bojovať proti terorizmu musia pochádzať z iných zdrojov ako prostriedky na financovanie rozvojovej spolupráce krajín AKT a EÚ¹².

3.3. Migrácia a azylové otázky v rámci rozvojovej politiky

Táto často prerokúvaná otázka si vyžaduje politiky a pomoc, ktoré sa zamerajú na príležitosti a na ťažkosti, ktoré z nej vyplývajú. Preto Európska rada opakovane podčiarkla potrebu komplexného prístupu k migrácii.

Na politickej úrovni Európska únia v následných opatreniach k „**Haagskemu programu**“ z roku 2004 sformovala svoju migračnú politiku vo vzťahu k tretím krajinám. Základné financovanie projektov v oblasti migrácie a azylovej politiky zabezpečujú celoštátne a regionálne programy ako MEDA alebo TACIS. Tematický program AENEAS, ktorý bol zavedený v roku 2004,¹³ je doplnkom ku geografickým programom. Poskytuje finančnú a technickú pomoc tretím krajinám na podporu ich úsilia zabezpečiť efektívnejšie riadenie všetkých aspektov migračných vln. Prvé výberové kolo projektov v celkovej hodnote 30 miliónov EUR sa uskutočnilo v roku 2005, pričom približne 16 miliónov EUR z toho bolo určených pre Stredomorie. Druhá „výzva na podávanie návrhov“ sa zverejnila v decembri 2005 a k dispozícii bol rozpočet v celkovej výške 40,3 milióna EUR. Geografický dôraz sa bude klásť na krajiny SNŠ, Stredomorie a subsaharskú Afriku.

Pokiaľ ide o azylovú politiku, Komisia 1. septembra 2005 prijala **oznámenie o programoch regionálnej ochrany**¹⁴. Prvé pilotné programy sa majú zaviesť v Tanzánii a západných nových nezávislých štátoch (NNŠ) v úzkej spolupráci so zúčastnenými tretími krajinami a UNHCR, aby sa utečenci, ktorí to potrebujú, k pomoci dostali rýchlo a vo forme čo najviac vyhovujúcej ich potrebám.

¹¹ Ešte sa musí ratifikovať. Dohoda by mala nadobudnúť platnosť 1. januára 2008.

¹² Revidovaná partnerská dohoda z Cotonou: spoločné vyhlásenie Rady/Komisie o finančnej a technickej pomoci v oblasti spolupráce v boji proti terorizmu a článok 11 písm. a) vložené do revidovanej partnerskej dohody z Cotonou.

¹³ Nariadenie (ES) č. 491/2004.

¹⁴ KOM(2005) 388, konečné znenie.

4. EURÓPA SA SNAŽÍ O VÄČŠIU, LEPŠIU A RÝCHLEJŠIU POMOC

4.1. Otázky efektívnosti pomoci

Proces zvyšovania efektívnosti pomoci sa sústreďuje na jednoduchý, no praktický spôsob zosúladovania prípravy stratégie krajiny, realizácie pomoci a spôsobu vykazovania jej využitia, na spôsob zavádzania spoľahlivejších systémov a postupov v prijímajúcich krajinách a na lepšiu koordináciu medzi darcami. Partnerské krajiny zohrávajú kľúčovú úlohu tým, že sa podujali skvalitniť svoje operačné rozvojové stratégie, zlepšiť hospodárenie s verejnými zdrojmi a národné systémy obstarávania a rozšíriť monitorovanie a audit. To darcom umožňuje lepšie koordinovať činnosti, pričom cez štátny rozpočet prejde viac pomoci a minimalizujú sa požiadavky na vykazovanie. Znižujú sa transakčné náklady partnerských krajín a uvoľňujú sa obmedzené miestne riadiace a administratívne kapacity v prospech práce na národných prioritách. Významným aspektom tejto iniciatívy je posun k poskytovaniu pomoci vo forme priamej rozpočtovej podpory, takže sa celá spracúva vo vlastnom systéme partnerskej krajiny.

Úsilie Komisie zintenzívniť koordináciu s členskými štátmi (Európsky konsenzus o rozvoji) a inými darcami ilustruje úzka spolupráca, ktorá sa po cunami rozvinula s vládami, občianskou spoločnosťou zasiahnutých krajín, medzinárodnými MVO a finančnými inštitúciami. Európska komisia v rámci pomoci pri spoluvytváraní mechanizmu poskytovania pomoci s vládami a medzinárodným spoločenstvom, ako napríklad zverenecké fondy na rekonštrukciu, zabezpečila, aby sa na tvorbe rekonštrukčných projektov v plnej miere zúčastnili aj zasiahnuté komunity.

Parížska deklarácia o účinnosti pomoci¹⁵ z 2. marca 2005 predstavuje dohodu medzi takmer 100 krajinami – zastupujúcimi príjemcov pomoci a darcov, vrátane 25 členských štátov a Komisie – a viac ako 25 rozvojovými agentúrami o poskytovaní pomoci takým spôsobom, ktorý najlepšie podporí uskutočnenie rozvojových cieľov milénia do roku 2015. V Parížskej deklarácii sa prijal záväzok určiť a sledovať ciele na základe 12 ukazovateľov pokroku¹⁶. Ciele a ukazovatele sú stanovené tak, aby medzi signatármi deklarácie monitorovali pokrok na globálnej úrovni.

Dvanásť ukazovateľov sleduje pokrok v piatich partnerských záväzkoch, ktoré sú zahrnuté v Parížskej deklarácii: *vlastníctvo* v partnerskej krajine, *zosúladenie* darcov v národných rozvojových rámcoch jednotlivých krajín, *harmonizácia* činností darcov, *riadenie zamerané na výsledky* a *vzájomná zodpovednosť* darcov a partnerov za výsledky. Európska únia sa zaviazala implementovať deklaráciu včas. Očakáva sa, že Komisia podá Rade správu o pokroku, ktorý sa dosiahol v súvislosti s programom účinnosti pomoci na úrovni EÚ, a správu o realizácii na úrovni krajiny za rok 2005. S týmto cieľom vytvorila jednoduchý interaktívny nástroj na podávanie správ o pokroku v zosúladovaní a harmonizácii.

4.2. Hodnotenie

Hodnotenie má za cieľ zvýšenie vplyvu pomoci, pričom v roku 2005 sa ukončil program na zlepšenie metodiky funkcií hodnotenia. V roku 2005 sa začalo jedenásť

¹⁵ <http://www.oecd.org/DATAOECD/11/41/34428351.pdf>

¹⁶ DAC. CHAIR (2005) 12 /REV.1.

nových hodnotení, niekoľko ďalších prebieha, vrátane dvoch hlavných spoločných hodnotení, z ktorých jedno súvisí s podporou všeobecného rozpočtu a druhé s koordináciou, komplementárnosťou a koherentnosťou. Hlavné zistenia hodnotení z roku 2005 sa týkali dvoch krajín (Benin, Ghana), dvoch regiónov (Karibik a Latinská Amerika) a jedného sektora (rozvoj súkromného sektora). Ako príklad slúži hodnotenie podpory Komisie pre Ghanu, ktoré ukázalo, že pomoc je viditeľná najmä v súvislosti s väčšou dostupnosťou bezpečnej vody a hygieny, ako aj základného vzdelania a zdravotníckych služieb pre najchudobnejšie vrstvy obyvateľstva. Vo všeobecnosti však hodnotenia poukazujú na značné meškanie v realizácii a zdôrazňujú nepružný a pomalý postup Komisie. V roku 2005 sa ukončili dve hodnotiace správy o EIDLDP, ako aj štúdia o vhodnosti jej ukazovateľov, pričom ich záver bol vo všeobecnosti pozitívny.

4.3. Otázky riadenia

V roku 2005 Komisia pokračovala v presúvaní svojho záujmu zo vstupov na výstupy a dôsledky, keďže ovplyvňujú proces poskytovania pomoci. Reformy riadenia vonkajšej pomoci, ktoré sa zrealizovali v priebehu posledných štyroch rokov (2001 – 2004), pokračujú vo forme **zamerania sa na kvalitu**.

Výsledok zavádzania týchto reforiem sa zaznamenal vo verejnej správe *Kvalitatívne hodnotenie reforiem riadenia vonkajšej pomoci*¹⁷ uverejnenej v júli 2005. V tejto správe sa skúmajú operačné, organizačné a metodické reformy pri poskytovaní pomoci a hodnotia sa dôsledky a výsledky.

Dôsledkom reforiem je nepretržité zvyšovanie rýchlosti poskytovania pomoci, pričom úroveň platieb je každoročne vyššia a skrakuje sa priemerné trvanie realizácie pomoci.

Z dôvodu ukončenia procesu prenesenia zodpovedností – keď bola riadiaca zodpovednosť za väčšinu rozvojových programov prenesená na regionálne delegácie Komisie – sa štruktúra ústredia Úradu pre spoluprácu EuropeAid v marci 2005 zmenila, aby bolo možné poskytovať viac pomoci a podpory delegáciám a zohľadniť prechod krajín západného Balkánu pod Generálne riaditeľstvo pre rozšírenie vzhľadom na ich očakávané budúce členstvo v EÚ.

4.4. Výsledky

V roku 2005 Európska komisia pri realizácii programov konala s **rekordnou rýchlosťou a účinnosťou**, aby sa peniaze rýchlo dostali tam, kde sú potrebné. Výsledky ukazujú vplyv reforiem, ktoré sa uskutočnili v roku 2000, na zlepšenie spôsobu, akým Komisia poskytuje pomoc tretím krajinám.

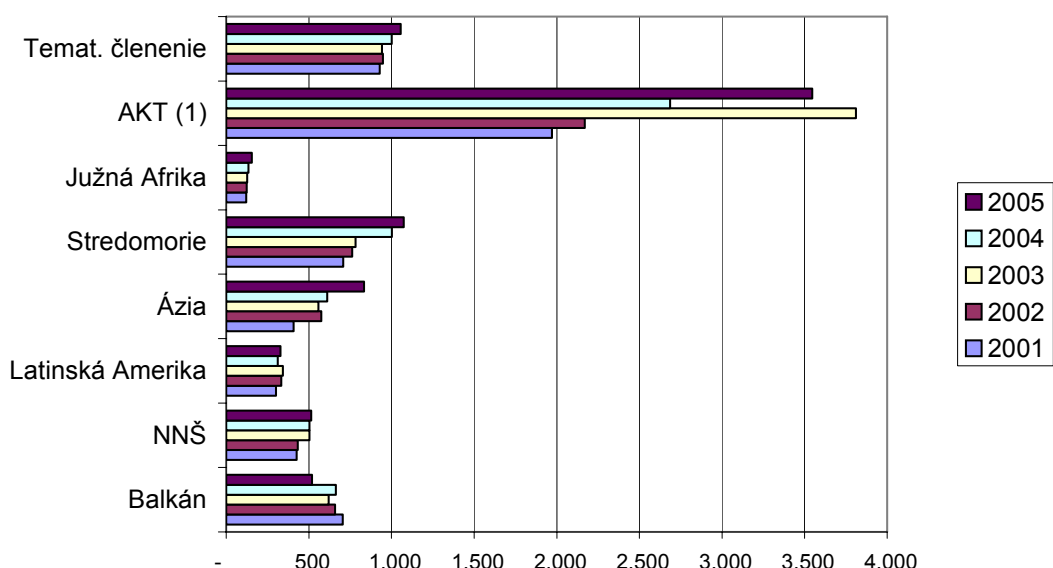
Závazky v roku 2005 stúpili na 8 miliárd EUR, čo o viac ako 16 % prevyšuje hodnotu z roku 2004. Závazky voči africkým, karibským a tichomorským krajinám stúpili o viac ako 1 miliardu EUR a takmer dosiahli rekordnú výšku z roku 2003. Závazky voči Ázii taktiež zaznamenali prudký nárast (takmer 50 %) oproti roku 2004. Na

¹⁷

SEK(2005) 963.

rozvojovú pomoc sa vynaložilo 6,2 miliardy EUR v porovnaní s 5,7 miliardy EUR v predchádzajúcom roku.

EuropeAid - Vývoj regionálneho členenia v rokoch 2001 - 2005. Závazky (v miliónoch EUR)
Vonkajšia pomoc spravovaná EuropeAid (plus CARDS)

	Balkán	NNŠ	Latinská Amerika	Ázia	Stredomorie	Južná Afrika	AKT (1)	Temat. členenie	Spolu
2001	705	426	301	407	709	121	1 971	928	5 568
2002	658	432	333	575	762	124	2 169	949	6 002
2003	620	504	342	558	782	127	3 811	943	7 687
2004	663	504	312	611	1 003	135	2 685	1 001	6 916
2005	519	515	329	834	1 075	155	3 546	1 055	8 027

Závazky na rok 2005 EuropeAid + GR pre rozšírenie (CARDS)

Bez príspevku Južnej Afriky na mierovú facilitu

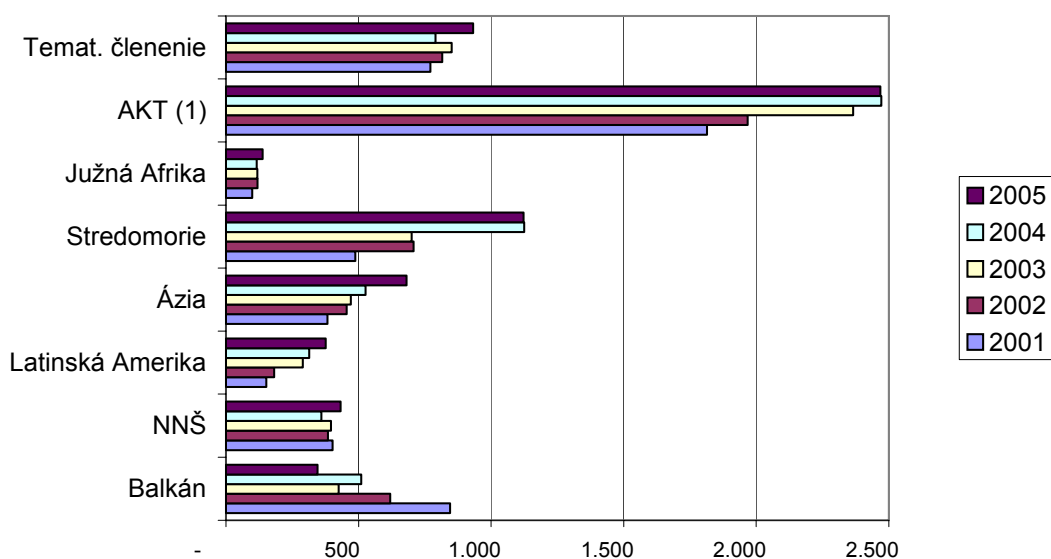
Bez administratívnych nákladov, ktoré nespravuje EuropeAid

Regionálne členenie na základe geografických a tematických rozpočtových položiek

(1) Oblasť AKT zahŕňa ERF + rozpočtovú položku banány na roky 2001 - 2005

Vďaka reformám Komisia prisľúbené peniaze spracúva oveľa efektívnejšie, tak v rámci svojich vnútorných postupov, ako aj pri realizácii samotných programov. Z porovnania rokov 2001 a 2005 vyplýva rast záväzkov o 44 % a platieb o 50 %. Číselné ukazovatele naznačujú, že realizácia trvá v priemere 3,32 roka, pričom jej dĺžka sa skrátila z 3,55 roka v roku 2004 a takmer 5 rokov v roku 2000.

EuropeAid - Vývoj regionálneho členenia v rokoch 2001 - 2005. Platby (v miliónoch EUR)
Vonkajšia pomoc spravovaná EuropeAid (plus CARDS)

	Balkán	NNŠ	Latinská Amerika	Ázia	Stredomorie	Južná Afrika	AKT (1)	Temat. členenie	Spolu
2001	845	402	152	383	488	99	1 814	771	4 109
2002	619	384	182	455	707	119	1 968	815	4 630
2003	425	396	290	470	700	118	2 366	851	5 191
2004	510	359	314	526	1 125	116	2 472	790	5 701
2005	345	432	376	681	1 122	138	2 468	932	6 149

Platby na rok 2005 EuropeAid + GR pre rozšírenie (CARDS)

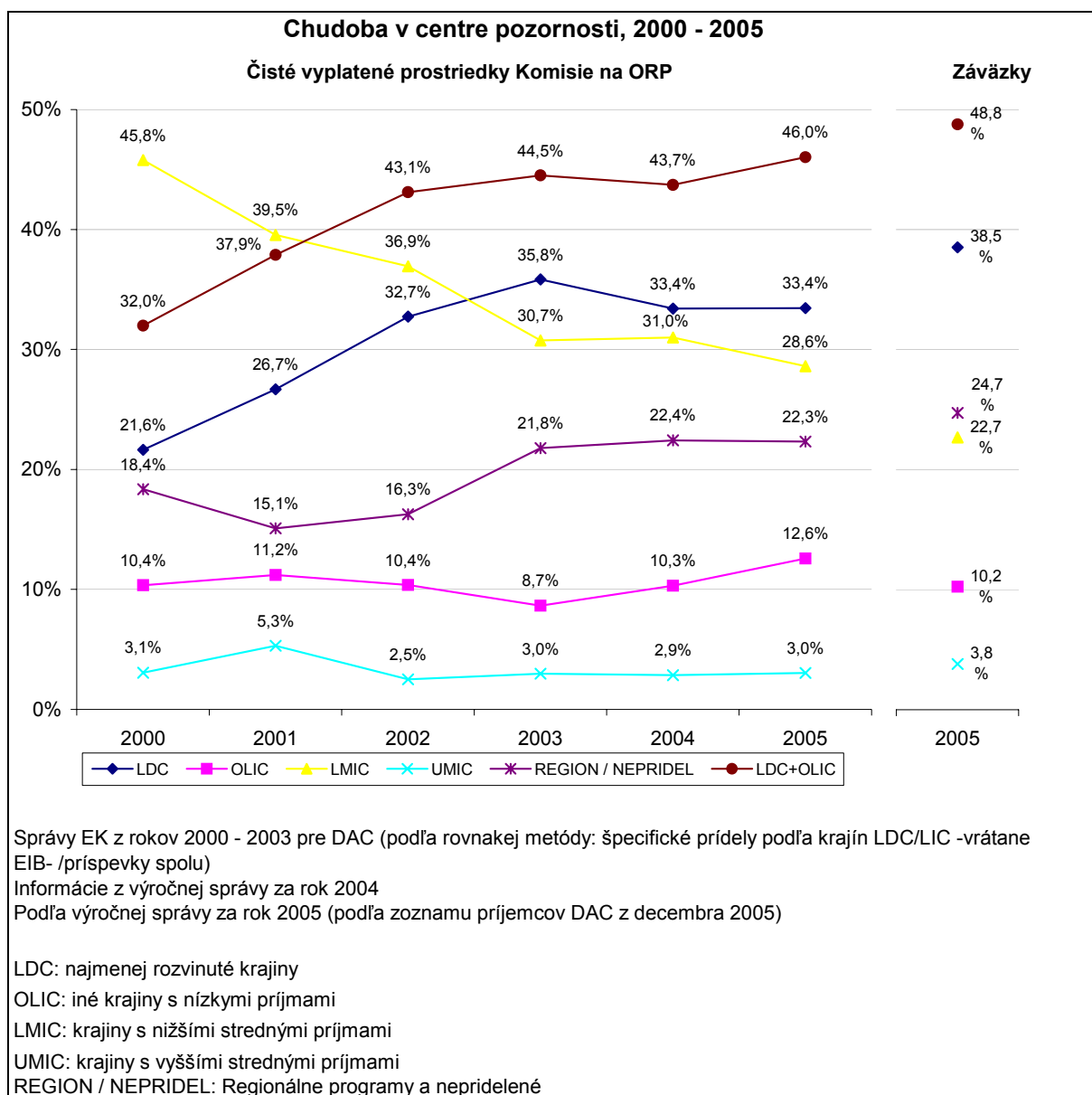
Bez príspevku Južnej Afriky na mierovú facilitu

Bez administratívnych nákladov, ktoré nespravuje EuropeAid

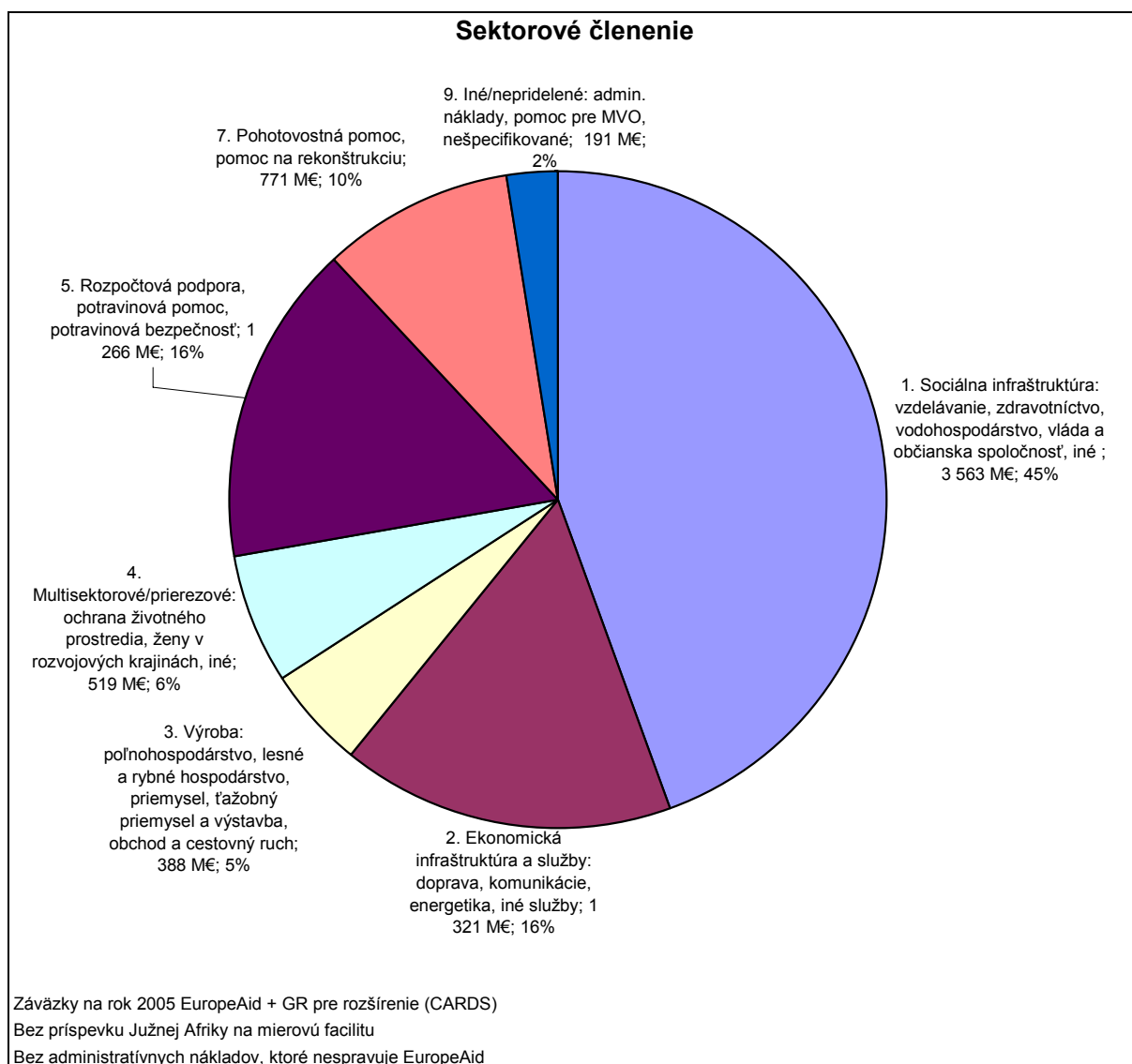
Regionálne členenie na základe geografických a tematických rozpočtových položiek

(1) Oblasť AKT zahŕňa ERF + rozpočtovú položku banány na roky 2001 - 2005

Výška ORP spravovanej Komisiou a určenej pre krajiny s nízkymi príjmami, vrátane najmenej rozvinutých krajín, opäť výrazne stúpala. Z približne 1,5 miliardy EUR zaznamenatej v roku 2000 vzrástla v roku 2005 na viac ako dvojnásobok, teda približne na 3,2 miliardy EUR. V percentuálnom vyjadrení stúpla z 32 % v roku 2000 na 45,8 % v roku 2005. Táto tendencia by mala pokračovať, keďže v prospech týchto krajín bola v roku 2005 určená viac ako polovica nových záväzkov.

Rýchlosť a účinnosť sú síce dôležité, ale to, čo sa ráta, sú výsledky dosiahnuté pri poskytovaní pomoci všade tam, kde je potrebná. Zistenia monitorovacieho systému Komisie zameraného na výsledky, ktorý vychádza z pravidelných hodnotení nezávislých odborníkov na mieste, naznačuje jasný trend stabilného zlepšovania kvality. Konkrétne, od roku 2001 sústavne rastie účinnosť a udržateľnosť projektov a programov.

Komisia je odhodlaná naďalej zlepšovať hospodárenie s finančnými prostriedkami, za ktoré zodpovedá, a navrhla zjednodušiť právny základ vonkajšej pomoci (nástroje), ako aj svoje vlastné vnútorné postupy.

V roku 2005 sa zintenzívnila príprava **d'álšej generácie programov pomoci**, ktoré sa zavedú v rámci finančných výhl'adov na roky 2007 – 2013. Komisia začala v spolupráci s príslušnými orgánmi a zainteresovanými stranami z prijímajúcich krajín, ako aj s členskými štátmi a inými darcami, pripravovať strategické dokumenty, ktoré budú slúžiť na usmernenie procesu tvorby programov v rôznych krajinách a regiónoch. Tento proces sa ukončí v roku 2006, aby sa plánované aktivity mohli realizovať od januára 2007.

Ciele a zásady ustanovené vo vyhlásení o rozvojovej politike z decembra 2005, teda v Európskom konsenze o rozvoji, sú podnetom na prípravu takýchto štátnych a regionálnych strategických dokumentov. Osobitná pozornosť sa venuje zlepšovaniu účinnosti pomoci, a to prostredníctvom zakomponovania príslušných záväzkov EÚ a jej členských štátov do procesu tvorby programov.